

## SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

*Pablo escribe a la iglesia en Corinto*

<sup>1</sup> Nutscö e Pablo o juancügö e Jesucristo rá cjagö apóstole, rá zopjü yo nte. Je ga cjanu va ne Mzhocjimi. Nutscöbe e cjuarma Timoteo rí pen'c'öbe ne carta. Nu'tsc'eji o ntetsc'eji Mzhocjimi in jmürüji a Corinto c'ü tsja a Acaya in ma't'üji Mzhocjimi, ngue'tsc'eji rí pen'c'öbe ne carta. Dya ngueextjotsc'eji in cáräji a Corinto rí zenguats'ügöbe. Xo 'ñetjo c'o cjuarma c'o cárä c'o 'ñaja jñiñi a Acaya, rí xiqueji ra mbörü Cjimi c'o. <sup>2</sup> Rí ötcöbe Mzhocjimi c'ín Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'eji na jo, ngue c'ua ra mäjä in münc'ëji, dya pje rí mbeñeji.

*Sufrimientos de Pablo*

<sup>3</sup> Me na jo Mzhocjimi, rí unügö na puncjü 'na pöjö. Ngue nu Tata e Jesucristo c'ín Jmugöji. Mzhocjimi me juentsqueji 'ma pje c'o rí sufregöji, na ngue ín Tatagöji c'ü. Y cjacüji rá mäji, na ngue ín Mzhocjimigöji c'ü. <sup>4</sup> Mzhocjimi cjacö rá mäjä. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra säjä o ndumü, o pje c'o ra sufre, ra sö rá zopjü c'o, ngue c'ua ra mäji. Rá xicöji ja va tsjacö Mzhocjimi rvá mäjä 'ma mi sufregö. <sup>5</sup> Me go sufre e Cristo. Je xo ga cjazgönu, me rí sufregö na ngueje rí pëpcö c'ü. Pero anguezə bübü ín münc'ö ngue c'ua me cjacö rá mäjä. <sup>6</sup> Ró sufregö rvá zo'c'öji. Pero o 'ñempc'eji libre Mzhocjimi cja

c'o na s'o c'o mi cjaji, y me go mäjä in mün'c'eji. 'Ma rí sufregö, Mizhocjimi cjacö rá mäjä. Nguec'ua ra sö rá zo'c'öji 'ma pje c'o rí sufregueji ja c'o nzi rgá sufregö; ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua xo rí mäcjeji. Y rí zëzhgueji, dya rí jyëzgueji Mizhocjimi. Ngue c'ua rí unnc'eji ngüenda, zö rí sufregö, zö cjacö rá mäjä, pero nde ngueje para rá pjöxc'öji. <sup>7</sup> Zö rí sufregueji c'ua ja nzi rgá sufregö, pero rí pärägö ra tsja'c'eji Mizhocjimi rí mäcjeji, ja c'o nzi ga tsjacö rá mäcjö.

<sup>8</sup> Rí negö rí pärägueji cjuarma, ja c'o rvá sufregö ga manu a Asia. Me ró sufregö na puncjü, dya mi pärägö cjo ro huantagö c'o ma s'ëzhi. Ró cjijñigö c'ü ro tügö nu. <sup>9</sup> O tsjacü Mizhocjimi ró cjijñi a cjanu, ngue c'ua ro unnc'ö ngüenda c'ü dya mi sö ro sëchitsjëgö, ngue c'ua ro junt'ü ín mü'bü c'ü ro dyacö Mizhocjimi c'ü rva zëzhi. Na ngueje angueze sö ra tsjapü 'na nte ra bübü na yeje 'ma ya rguí ndü. <sup>10</sup> Ya ro tügö c'ü me ró sufregö, pero o mböxcö Mizhocjimi. Nguec'ua dya ró tügö. Ngue Mizhocjimi c'ü pjöxcö. Rí pärägö ngueje c'ü ra mböxcö 'ma pje c'o xe rá sufre. <sup>11</sup> Pero ni jyodü rí dyötcüji na puncjü Mizhocjimi ra mböxcö c'ü. A cjanu 'ma ra mböxcö Mizhocjimi, me na puncjü o cjuarma c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi.

### *Por qué Pablo se tardó en ir a Corinto*

<sup>12</sup> Me rí mäcjö, na ngueje rí pärägö c'ü na jo rgá zo'c'öji. Xo rí pärägö c'ü na jo rgá zopjügö yo nte, dya rí jodügö c'ü ra ndenngueji co nuzgö. Mizhocjimi me pjöxcö rá minc'ö na jo, 'ñe rá xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rá xi'tsc'öji o bëchjine. <sup>13-14</sup> 'Ma rí pen'c'eji 'na carta, xo rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, dya rí xi'tsc'öji o bëchjine. Nguec'ua 'ma rí

xörügueji, ra sö rí unnc'oji ngüenda pje pjëzhi c'ü rí mangö. Bübüts'oji c'o mäcö, na ngueje unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o rí xi'tsc'öji. Pero rí te'begö rí mäcöji na jo in texeji. Nutscö rí te'begö rá mä'c'öji c'e pa 'ma ra ejë e Jesucristo c'ín Jmugöji.

**15-16** Ró cijñi cja ín mü'bü nu'tsc'oji mi mäcöji mi creozüji. Nguec'ua ró mbeñegö ro 'ñe zenguats'üji, cja rrü magö c'ua a Macedonia. Nuc'ua 'ma ro pedye a Macedonia, ro nzhogü ro 'ñe zenguats'üji na yeje, ngue c'ua rvi mäcjeji na yeje. Nuc'ua ro sö ri pjöxcöji ngue c'ua dya pje ro bëtscö cja 'ñiji 'ma ro magö a Judea. **17** Pero dya mi sö ro eçjö c'ua ja nzi rvá mbeñe. Nguec'ua bübüts'oji c'o mama c'ü rí cjakö c'ua ja nzi ga tsja yo nte; mamaji c'ü rí mantjo c'ü rá cjakö, zö dya rí cijñi cjo rá cumple. **18** Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi cumple c'ü mama. Je xo ga cjakögönu, 'ma pje c'o rí xi'tsc'öji, dya rí cijñigö 'na jña, cja rrü mangö c'ü 'na jña c'ü ri nan'ño. **19** E Silvano 'ñe e Timoteo 'ñezgö ró zo'c'öjme ró xi'tsc'öjme ja ga cja c'ü nu T'i Mizhocjimi, c'ü ngue e Jesucristo. Nuc'ü, dya yembeñe o jña c'ü; siempre mama c'ü na cjuana. **20** 'Ma o ejë e Jesucristo, o zädä c'o ya vi mama Mizhocjimi. E Jesucristo o cumple texe c'o. Nguec'ua rí mangöji me na jo Mizhocjimi, na cjuana texe c'o mama. **21** Mizhocjimi ngue c'ü cjacöji rá zëzhgöji, rá sido rá ätpäji o jña e Cristo. Ngue angueze o juancüji. **22** Y o dyacöji o Espíritu o ejë cja ín mü'n'c'öji; nguec'ua jñetsezgöji c'ü ya ngue o t'izgöji dya c'ü. Bübü ín mü'n'c'öji dya o Espíritu Mizhocjimi, ngue c'ua rí

pārāgöji c'ü xe ra dyacöji Mizhocjimi c'o me na jo.

<sup>23</sup> Rá xi'tsc'öji jenga dya ró ēcjö a Corinto c'ua ja nzi rvá mangö. Pātcö ín mü'bü Mizhocjimi c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. 'Ma ro ēcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, rví jyodü ro huēnchc'iji na ngueje c'o ma s'o c'o mi bübü a ndetsc'eji. Nuc'ua me rvi nzhumügueji 'ma. <sup>24</sup> 'Ma ro huēnchc'öji, dya ro xi'ts'iji c'ü dya in creoji na jo. Na ngue ya in ejmeji e Jesucristo. C'ü rva huēnchc'iji, ngue c'ü ro pjöxc'üji xa'ma ri jyëzgueji c'o na s'o, ngue c'ua ri mäcjeji.

## 2

<sup>1</sup> Ró mbeñegö c'ü dya ro ēcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji, na ngueje dya mi negö me ro sentiogö a ndetsc'eji c'ua ja nzi rvá sentiogö 'na nu vez 'ma ró 'ñe zenguats'üji. Na ngueje 'ma ro tö'tc'üji c'ü xe ri cjaji c'o na s'o, me ro sentiogö. <sup>2</sup> Nuc'ua ro huēnchc'öji, nu'tsc'eji me xo ri sentiogueji 'ma. A cjanu, dya xo ro sö ro mäcjö 'ma. <sup>3</sup> Nguec'ua, dya ró ēcjö. Pero ró pen'c'eji 'na carta ró huēnchc'öji, ngue c'ua 'ma ro ēcjö, ya rvi jyëzgueji c'o na s'o. Nuc'ua, dya cja ro sentiogö, ro mäjä co nu'tsc'eji. Na ngueje ró cjijñigö, nu'tsc'eji in neji c'ü rá mäcjö. 'Ma jiyö, dya xo sö rí mäcjeji. <sup>4</sup> 'Ma ró pen'c'eji c'e carta, me ró cjijñi cjo ri jyëzgueji c'o na s'o. Y me ró huëgö. 'Ma i xörügueji c'e carta, me xo i sentiogueji. C'ü rvá huēnchc'öji, dya ngueextjo c'ü ri sentiogueji; xo ngue c'ü ri unnc'eji ngüenda me rí s'iyats'üji.

### *Perdón para el que había hecho mal*

<sup>5</sup> Me ró sentiogö ín mü'bü, na ngue c'ü vi tsja na s'o c'e cjuarma. Pero dya ngueextjozgö ró sentiogö,

xo 'ñetsc'eji. <sup>6</sup> Nu'tsc'eji i ñagueji i castigaoji c'e cjuarma. Ya na jo, dya cja ni jyodü pje xe rí tsjapüji c'e cjuarma. <sup>7</sup> C'ü rí tsjagueji dya, rí perdonaoji na ngueje ya nzhogü o mü'bü. Y rí zopjüji na jo'o ngue c'ua ra mäjä. 'Ma jiyö, ra tögü o mü'bü c'e cjuarma rgá sentio na puncjü. <sup>8</sup> Rí ö'tc'üji rí recibidoji na yeje dya c'e cjuarma, ngue c'ua ra unü nguënda c'ü me in s'iyagueji. <sup>9</sup> C'ü rvá pen'c'öji c'e carta, ngue c'ü rva pärägö cjo ri tsjagueji c'o rvá xi'tsc'öji rvi castigaoji c'e cjuarma. <sup>10</sup> 'Ma cjó c'o rí perdonogueji, xo 'ñetscö xo rá perdonaoji. Rá perdonao, na ngueje je ga cjanu ga ne e Cristo c'ü jandgagö. Rá perdonao, ngue c'ua rí unnc'eji ngüenda ni jyodü rá perdonaoji. <sup>11</sup> 'Ma jiyö, ra ndöcöji e Satanás nu c'ü dya jo. Rí pärägöji, dya ne c'ü dya jo c'ü rá pötca perdonaoji.

### *Intranquilidad de Pablo en Troas*

<sup>12</sup> Ró magö a Troas ró zopjü c'o nte ró xipjiji ja ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji. Y o recibidozüji na jo ró pëpcö c'ín Jmuji rvá zopcjöji. <sup>13</sup> Mi te'begö mi cjuarmaji e Tito ro zät'ä a Troas rví 'ñeje cja in jñiñigueji a Corinto. Pero dya go zät'ä. Nguec'ua me mi mbentsc'öji pje mi cjagueji. Nguec'ua rvá ēzhë c'o cjuarma a Troas, ró ma c'ua a ma a Macedonia; xa'ma je ro chjëgöbe nu e Tito.

### *Victoriosos en Cristo*

<sup>14</sup> Rí unügö 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue bübü ín mü'n'c'ö e Jesucristo, pjöxcö Mizhocjimi. Nguec'ua pedye na jo ín bëpjigö, zö pje c'o ri cjagö zö ri sufregö. Zö ja c'o ri sät'ägö, rí xipjigö yo nte ja ga cja e Jesucristo. Nguec'ua ga inch'i o jña e Jesucristo texe cja ne xoñijömü, nzi ga inch'i

o nguichjünü texe cja 'na ngumü. Nguec'ua na puncjü c'o ya mbärä e Jesucristo. <sup>15</sup> Yo nte me püns'üji na quijmi o nguichjünü. Je xo ga cjatjonu, me mäjä Mizhocjimi, na ngueje rí xipji yo nte ja ga cja e Jesucristo. Je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rá cjagö, zö bübü c'o ra dyätpä q jña e Cristo nguec'ua ra jogü q mü'büji, zö bübü c'o dya ra dyätpä q jña nguec'ua dya ra jogü q mü'büji. <sup>16</sup> Rí zopjü yo nte. Nu c'o ra 'ñench'e q mü'bü e Jesucristo, ra bübüütjo c'o. C'o dya ra 'ñench'e q mü'bü, ra ndü c'o, dya ra salvaji. Nguec'ua me na sjü'ü ne bëpji. ¿Ja rga cumplegö nu? <sup>17</sup> Cärä na puncjü c'o xöpü o nte, nan'ño ga jíchiji q jña e Jesucristo, cjaji ra ndöji o merio. Nutscö, dya ga cjanu rgá jizhgö. Rí xipji yo nte c'ü na cjuana ja ga cja e Jesucristo. Ngue Mizhocjimi c'ü o juancögö c'ü xo jandgagö ja rgá cjagö ne bëpji. Y pjöxcö e Jesucristo c'ü bübü ín münc'ö.

### 3

#### *El mensaje del nuevo pacto*

<sup>1</sup> Na ngue c'o cja rvá xi'tsc'öji, bübü c'o ra mama: "Ndo cjapütsjë na nojo e Pablo, me cjapü c'ü me na jo ga xöpüte", ra 'ñeñeji. C'o nan'ño ga xöpü, tjëji o carta de recomendación. Nguec'ua gui recibidogueji c'o. A poco in cjijñiji xo ni jyodü rá tjëgö 'na carta de recomendación rá jí'tsc'öji, ngue c'ua rí recibidozgoji na yeje. A poco in cjijñiji ni jyodü rí dyacöji 'na carta de recomendación rá jíchi c'o 'ñaja cjuarma, ngue c'ua xo ra recibidozüji. <sup>2</sup> Ma ró zo'c'öji, i 'ñench'e in münc'eji e Jesucristo. Rí párägö c'ü rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. 'Ma cjó

c'o xo ra unü ngüenda ja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, xo ra mbäräji 'ma c'ü rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. <sup>3</sup> Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, e Cristo o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji c'o jña. Nguec'ua gui nhodüji c'ua ja nzi ga ne anguez. Nguec'ua in chjéntceji 'na carta de recomendación, ngue c'ua ra unü ngüenda yo nte c'ü rí mbëpjigö cja Mizhocjimi. Nu o jña Mizhocjimi, dya jñu'sc'üji co o tinta; ngue o Espíritu Mizhocjimi o tsjapü o zi'ch'i in mü'büji. Mi jinguä 'ma o dyacöji Mizhocjimi c'o o mandamiento, o jñu's'ü cja laja c'o. Pero nudya, je ngue a mbo cja in mü'büji nu ja jñu's'ü dya o jña.

<sup>4</sup> Na ngue pjöxcö e Jesucristo, rí pârágö c'ü sö na jo rá pëpcö Mizhocjimi. <sup>5</sup> Nutscö, dya sö rá cjatsjégö c'ü na jo. Ngueje Mizhocjimi c'ü dacö poder ngue c'ua sö rá pëpcö c'ü. <sup>6</sup> O dyacö poder rá pëpcö, rá zopjü yo nte rá xipjiji 'na jña c'ü nuevo c'ü me na jo. C'e jña'a, dya ngue c'o mandamiento c'o o jñu's'üji cja c'o laja 'ñe cja c'o xipjadü; ngueje 'na jña c'ü ra jñu's'ü o Espíritu Mizhocjimi a mbo cja in mün'c'öji. C'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndüji, dya ra salvaji. Pero o Espíritu Mizhocjimi ra dyacöji c'ü rga bübüütjoji.

<sup>7-8</sup> Mizhocjimi o zopjü e Moisés, o unü c'o laja c'o mi juns'ü c'o mandamiento. E Moisés cjanu o tjënpi c'o nu menzumüji a Israel. Me ma zö ma jya's'ü o jmi e Moisés 'ma o ch'unü c'o mandamiento. Nguec'ua c'o nte, dya mi sö ro jñandbaji o jmi. Zö ma zö o jmi e Moisés, pero ts'ë ts'ë va cambia ngue c'ua mi ma ma tjomü c'ü mi juëns'i. Me ma zö'ö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero xenda na zö 'ma cjó c'o ra xipji yo nte ja ga cja

e Jesucristo. Na ngueje 'ma cjó c'o me jodü ra cumple c'o mandamiento, ra ndü 'ma c'o. Pero 'ma cjó c'o ra 'ñench'e q mü'bü e Jesucristo, ra tsja q Espíritu Mizhocjimi ra unü c'ü rguí bübütjo c'o. <sup>9</sup> Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero dya mi cumplegöji. Nguec'ua rvá unnc'öji ngüenda c'ü rí tügöji ín nzhunc'öji. Pero yo jña yo mama ja ga cja e Jesucristo, mamaji ja rgá sö ra perdonaozgöji ra jogü ín mü'büji a jmi Mizhocjimi. Nguec'ua xenda na zö yo jña yo, que na ngueje c'o mandamiento. <sup>10</sup> E zana na zö ga jñetse, pero 'ma cjíjí e jyarü, dya cja zärä na jo e zana. Je xo ga ciatjonu c'o mandamiento. Na zö c'o, pero ya ch'acöji dya 'na jña c'ü xenda na zö. <sup>11</sup> Me ma zö 'ma o ch'unü c'o mandamiento, pero ro zädä 'ma dya cja ro mandazüji c'o. Nguec'ua ne jña nu cja ch'acöji, xenda na zö nu, na ngueje nunca ra nguarü.

<sup>12</sup> Rí párägö c'ü dya ra nguarü ne jña nu. Nguec'ua, dya rí co'bügö ne rí 'naja jña, rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. <sup>13</sup> 'Ma ra jya's'ü q jmi e Moisés, mi co'bü c'ua q jmi 'na bitu. Mi co'bü q jmi, ngue c'ua c'o nu menzumüji a Israel, dya ro unüji ngüenda c'ü mi ma ma tjourü nu c'ü mi juëns'i. Pero nutscö, dya rí co'bügö ne ri 'na jña; rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü ja ga cja. <sup>14</sup> C'o nte c'o mi pöji e Moisés, dya unüji ngüenda pje vi ch'unüji c'o mandamiento. C'ua ja nzi va ngo'bü e Moisés c'ü q jmi, je xo ga ciatjonu c'o ín menzumügöjme a Israel hasta yo pa dya. 'Ma xörüji c'o mandamiento, nza cja c'ü ya tsot'ü q ndöji, dya unüji ngüenda ja ga cja. Nguextjo 'ma cjó c'o ra 'ñench'e q mü'bü e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma ra unüji c'ua ngüenda

ja ga cja. <sup>15</sup> Jã, hasta yo pa dya, 'ma xörüji o ley c'o o dyopjü e Moisés, tsot'ü o ndöji. <sup>16</sup> Pero 'ma cjó c'o ra nzhogü o mü'bü cja c'ín Jmugöji, dya cja ra tsot'ü 'ma o ndöji, ra unüji c'ua ngüenda c'ü dya ngue c'o mandamiento c'o ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; ngueextjo e Jesucristo ra 'ñevgueji libre. <sup>17</sup> Ngue c'ín Jmugöji c'ü o dyacüji o Espíritu o ñejë co nuzgöji. 'Ma rá enh'e ín mün'c'öji e Jesucristo c'ín Jmugöji, c'ü o Espíritu ra dyacöji c'ü dya cja rá sü rga chëzhiji a jmi Mizophjimi. <sup>18</sup> Nutscöji, dya cja tsot'ü ín chögöji. Nguec'ua 'ma rá sido rá chëzhiji cja e Jesucristo c'ín Jmugöji, 'ma rá sido rá unüji ngüenda ja ga cja c'ü me na zö anguezze 'ñe me na jo, xo 'ñetscöji ya rguí ma ra pötcüji ín mü'büji c'ü. Nguec'ua ja c'o nzi ga cja anguezze, je xo rga cja zögöji nu. Na ngueje c'ü o Espíritu ra pëpjji a mbo ín mü'büji.

## 4

<sup>1</sup> Mizophjimi o s'iyazügö o dyacö ne bëpji. Nguec'ua, dya rí sügö rgá zopcjö yo nte, ni xo ri tögü ín mün'c'ö. <sup>2</sup> Bübü c'o cja na s'o c'ü ix 'na tsetjo. Me päräji ja ga dyonpüji yo nu minteji. Cjapü ñaji o jña Mizophjimi, pero dya mamaji c'ü na cjuana. Pötüji c'e jña ngue c'ua yo nte ra ndeñeji co anguezzeji. Nutscö, dya ga cjanu rgá cjakö. Jandgagö Mizophjimi c'ü rí mangö c'ü na cjuana c'ü ja ix ga cja o jña. 'Ma ra ne ra unü ngüenda yo nte, ra sö ra mbäräji texeji c'ü na cjuana c'o rí xipjiji. <sup>3</sup> 'Ma rí xipjigö yo nte ja ga cja e Jesucristo, bübü c'o dya creo c'o rí mangö. Ngueje c'o ya ni ma ra bëzhi o aljma, dya ra salvaji. <sup>4</sup> Anguezzeji, dya ne ra 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo; ätäji e Satanás nu c'ü dya jo, ätäji nza cja c'ü ri ngue Mizophjimi.

C'ü dya jo, co'tp'ü օ ndöji. Nguec'ua 'ma äräji ja ga cja e Jesucristo, dya jya's'ü օ mü'büji. Nguec'ua, dya päräji cjo Mizhocjimi e Jesucristo c'ü me na zö.

<sup>5</sup> Nutscö, dya rí xi'tsc'öji ja ga cjazgö; rí xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo. Rí xi'tsc'öji ngue ín Jmugöji c'ü. Rí zo'c'öji, na ngueje rí pëpcö angueze rgá pjöxc'öji.

<sup>6</sup> Mi jinguä 'ma mi bëxõmütjo, o mama Mizhocjimi que ro bübü o jya's'ü. O bübü c'ua jya's'ü. Je xo va cjanjonu, Mizhocjimi o dyacöji օ jya's'ü a mbo cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda, 'ma rí äräji ja ga cja e Cristo, rí päräji ja ga cja c'ü me na zö Mizhocjimi. Na ngueje e Cristo, xo Mizhocjimi c'ü.

### *El vivir por la fe*

<sup>7</sup> Yo nte pë's'iji c'o me ni muvi a mbo cja 'na s'äbä, maco dya ni muvi c'e s'äbä. Je xo ga cjazgönu, me ni muvi օ jya's'ü Mizhocjimi c'ü bübü ín mün'c'ö. Pero ín cuerpogö, dya ni muvi, dya ga zëzhi. A cjanu ga jñetse c'ü je ngue Mizhocjimi c'ü me na zëzhi, dya nguetskö. <sup>8</sup> Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö. Pero me na zëzhi Mizhocjimi, me pjöxcö na puncjü. Bübü 'ma me cjijñi ín mü'bü ja rga cjapü, pero dya tögü ín mü'bü. <sup>9</sup> Me jongö yo nte, me ne ra tsjacüji rá sufre. Pero dya jëzguigö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ra mbötcöji, pero xe rí bübüütjo. <sup>10</sup> Ja c'o nde rí nzhodügö, me jongöji ja rgá mbötcöji, ja c'o nzi va mbö't'üji e Jesús. Nguec'ua me rí sufregö. Pero Mizhocjimi pjöcügö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü bübüütjo e Jesucristo, y dacü c'ü rgá bübüütjogö. <sup>11</sup> Nu dya xe rí büntcjö, me jongöji ja rgá mbötcöji, na ngueje rí pëpigö e Jesús. Dya pje ga zëtscö, pero angueze cjacü rá zëzhgö. Je ga cjanu ga

jñetse c'ü bëbü e Jesús a mbo cja ín münc'ö. <sup>12</sup> Na ngue c'ü rgá zo'c'öji, o dya'c'üji nueva vida, pero rí bëbü peligro rá tügö.

<sup>13-14</sup> T'opjü a cjava o jña Mizophjimi: “Ró creo c'ü ró ärä, nguec'ua rvá mangö”, eñe. Je xo ga cja zgönu. Rí creogö zö rá tügö, pero ra tsjacö Mizophjimi rá bëbüütjo na yeje, c'ua ja nzi va tsjapü e Jesús o bëbüütjo na yeje. Y ra zinzgö co nu'tsc'eji, rá ma cäräji cja o jmi. Nguec'ua rvá zo'c'üji. <sup>15</sup> Nu yo rí sufregö, ngue para rá pjöxc'öji. Na ngue c'ü rí zo'c'öji, xenda na puncjüts'üji c'o ra unü ngüenda ja ga s'iyazgöji Mizophjimi. Nguec'ua na puncjü c'o ra unü 'na pöjö Mizophjimi, ra mamaji c'ü me na nojo anguezze, 'ñe me na jo.

<sup>16</sup> Nguec'ua, dya ga tögü ín münc'ö. Zö ya ni ma rá titagö, pero pama pama pjöxcö Mizophjimi, dacö cja ín münc'ö c'ü rga zézhigö. <sup>17</sup> Yo rí sufregö, nza cja c'ü 'na ts'indajmetjo, chjëntjui c'ü dya rí sufregö. Na ngueje rí pärägö ra dyacö Mizophjimi ja c'o me na zö, c'ü dya ra nguarü. <sup>18</sup> Dya rí cjapü ngüenda yo rí janda cja ne xoñijömü. Rí cjapü ngüenda c'o bëbü a jens'e c'o dya rí janda. Na ngueje yo rí janda, ra cjogütjo yo. Pero c'o dya rí janda, ra mezhe c'ü dya ra nguarü c'o.

## 5

<sup>1</sup> 'Ma rá tügöji, ra chjorü nu ín cuerpagöji nu rí bëbügöji cja ne xoñijömü. Pero rí pärägö ra zädä 'ma ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya ra chjorü. Ngue Mizophjimi c'ü ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji; dya ngue yo nte yo ra dyät'. 'Ma ya ri nuevo ín cuerpoji, rá sido rí bëbügöji a jens'e para siempre. <sup>2-3</sup> Nu dya xe bëbü dya ín

cuerpogö, me rí sö rgá sufre. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo c'ü dya rá tūgö. Na ngueje 'ma rá tūgö, ra dya ín cuerpogö, y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpogö. Cja ra ch'acü a cjanu, 'ma ra ējē na yeje e Jesucristo. <sup>4</sup> Nu dya xe bübü dya ín cuerpogö, me rí sö rgá sufre. Pero dya rí negö rá tūgö dya. Na ngueje 'ma rá tūgö, ra dya'a ín cuerpogö y dya be ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuerpo. Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, nu dya xe rí bübügö. Ngue c'ua ra pötcügöji nu ín cuerpo nu ra chjorü, ixta ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo ngue c'ua dya ra chjorü. <sup>5</sup> Nguetsjë Mizhocjimi c'ü o mama ra dyacöji a cjanu. Y ya xipji o Espíritu o ējē o 'ñe bübü cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí pärägöji c'ü xo ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpogöji.

<sup>6</sup> Zö rá tūgö, pero dya ra tsja'a, na ngue me mäjä ín mün'c'ö. Nu dya xe rí bübügöji, dya be rí cäräji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. <sup>7</sup> C'ü rí mangö, rí enh'e ín mün'c'öji e Jesucristo, zö dya be rí jandgöji dya c'ü. <sup>8</sup> Zö rá tūgö, pero dya rí sügö. Na ngue rí pärägö nzi rá tūgöji, ixtá ma bübügöji a jens'e a jmi c'ín Jmugöji. Zö dya be ri ch'acö c'ü ri nuevo ín cuerpo, pero xenda na jo rá tūgö rá ma bübügö a jmi c'ü ín Jmugöji, que na ngue ra mezhe rá sufre rga minc'ö va. <sup>9</sup> Zö xe ri bübügö 'ma ra ējē e Jesucristo, zö ya rga tūgö, pero dya ra tsja. Me rí jodügö rá cjagö ja c'o nzi ga ne anguezze. <sup>10</sup> Na ngueje rí texeji rá cäräji a jmi e Cristo nu ja ra jñüncöji ngüenda, ngue c'ua ra jñetse ja rvá minc'öji, ngue c'ua anguezze ra ngõtcöji nzi 'nazgöji texe c'o ró cjaji cja ne xoñijömü. 'Ma rá cjaji ja c'o nzi ga ne

angueze, ra ngõtcüji 'ma c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra ngõtcüji 'ma; ra jñetse c'ü rvá cjaji c'o na s'o.

*El mensaje de la paz*

**11** Rí sūgö c'ín Jmugöji, na ngueje rí pãrãgö ra jñüncü ngüenda c'ü. Nguec'ua rí xipji yo nte ra unüji ngüenda nguetscö 'na xöpüte c'ü na cjuana. Mizophjimi pätcö ín mü'bü c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne. Y rí te'begö c'ü xo 'ñetsc'eji xo rí unnc'eji ngüenda c'ü rí jodü rá xöpügö ja c'o nzi ga ne Mizophjimi. **12** Ró xi'tsc'öji na yeje c'ü nguetscö 'na xöpüte c'ü na cjuana. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí cjapü na nojo; ngue c'ü rgui pãrãgueji ja rgui chjünrüji 'ma pje c'o ra xi'tsc'eji c'o na s'o ga xöpüte. Anguezeji mamaji c'ü dya cjuanzgö 'na xöpüte. Na ngueje cjapüji ni muvi 'na nte, 'ma pje c'o pjëzhi o 'ma pjëchi ra ña'a na jo; dya cjapüji ngüenda c'ü bëbü a mbo cja o mü'bü. Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua ra sö rí xipjiji c'o 'ña xöpüte c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. **13** Na ngue c'ü rí mangö c'ü na cjuanzgö 'na xöpüte, bëbü c'o xi'ts'iji ya rí locogö. Y mamaji c'ü rí cjapcö me na nozü. Pero rí xi'tsc'öji, c'ü rgá mangö na cjuanzgö 'na xöpüte, ngue c'ü rgui jñetse me na nojo Mizophjimi. Y 'ma rí xi'tsc'öji na jo 'na pjeñe, ngue c'ü rgá pjöxc'öji c'ü. **14** Na ngue c'ü me go s'iyazgöji e Jesucristo, rí unnc'ö ngüenda xo ni jyodü rá s'iyagö yo nte rga zopcjö yo. Na ngueje ró unü ngüenda o ndü angueze c'ü ro tûgöji rí texeji; nguec'ua chjëntjui c'ü ya ró tûgöji. **15** O ndü por nutscöji rí texeji, nguec'ua 'ma rá enh'e ín mü'büji angueze, rá bëbüjtjöji 'ma. Nuc'ua, dya cja rá cjaji ja c'o rgá netsjëji, rá cjaji dya ja c'o nzi ga ne angueze. Na

ngueje o ndū por nutscöji, cjanu o bübütjo na yeje. <sup>16</sup> Nguec'ua nutscö, dya cja rí cjapü ngüenda zö ja ga jñetse 'na nte, o zö pje ri pjézhi. 'Ma ot'ü, mi cjapcö dya mi muvi e Jesús, mi cjijñigö c'ü mi nguextjo 'na nte. Pero dya cja rí cjijñigö a cjanu, rí unnc'ö dya ngüenda e Jesús ngueje Cristo c'ü ne ra mama: Vi 'ñeje cja Mizhocjimi. <sup>17</sup> Ma cjó c'o ra 'ñench'e q mü'bü e Cristo, ya ri nuevo 'ma q mü'bü 'ñe q pjeñe c'ü. Dya cja ri cjijñi nza cja 'ma ot'ü. Tsjjijñiji cjuarma, ya ri nuevo rgá nguijñi q mü'bü 'ma c'e nte.

<sup>18</sup> Nguetsjé Mizhocjimi o tsjacöji ya nuevo dya ín mün'c'öji. O ndäjä e Cristo o ejë, o 'ñe ndū por nutscöji, ngue c'ua sö ra nugüji dya na jo Mizhocjimi. Y nguetsjé Mizhocjimi c'ü o dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ya sö rá chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi, na ngue angueze ya sö ra recibidozüji. <sup>19</sup> Mizhocjimi o ndäjä e Cristo o ëndū por nutscöji rí nteji. Nguec'ua sö dya Mizhocjimi ra perdonaozgöji dya c'o, ra nugüji na jo. O dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ra sö ra chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi. <sup>20</sup> Rí pätpágö e Cristo rgá zopjü yo nte, chjéntjui c'ü ri nguetsjé Mizhocjimi ri ña'a. C'ü ro mama e Cristo, nutscö rí zopjü yo nte co texe ín mün'c'ö, rí xicöji a cjava: "Chézhgueji dya cja q jmi Mizhocjimi; angueze ra recibidots'üji", rí embe yo nte. <sup>21</sup> E Jesucristo mi ojtjo q nzhubü, nunca mi cja c'o na s'o. Pero Mizhocjimi o tsjapü e Jesucristo o ngõtcüji ín nzhunc'öji, nza cja 'ma ri ngue angueze rví tsja c'o na s'o. O tsja a cjanu Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rá enh'e ín mün'c'öji e Jesucristo, ra nugüji Mizhocjimi nza cja c'ü nunca rva cjagöji c'o na s'o.

**6**

<sup>1</sup> Rí pëpcö Mizhocjimi; nguec'ua rí zo'c'öji. In mangueji c'ü in junt'ü in mü'büji que Mizhocjimi nugüji dya na jo. Pero 'ma dya rí tsjaji ja c'o nzi ga ne, nu'ma, 'ñetse c'ü dya cjuana in creoji. <sup>2</sup> O mama Mizhocjimi:

C'e pa c'ü rvá mangö, ró äjtc'ägöji 'ma j dyötcöji.  
Ró pjöxc'löji c'e pa c'ü ya rvá mangö ro empc'öji libre, eñe Mizhocjimi.

Rí tsjijñiji, ya zädä c'o cjë nu c'o o mama Mizhocjimi. Nudya, ngue dya, sö ra salvatsc'eji Mizhocjimi.

<sup>3</sup> Rí jodü ja rga minc'ö na jo, ngue c'ua dya ra sö cjó ra zopcügö ra mama: "Dya ga jo yo jña yo xitsköji e Pablo. Dya rí negö yo", ra 'ñeñe. <sup>4</sup> Zö pje rí sufregö pero rí sëchcö, dya rí jëzgö ne bëpji. Rí cjagö a cjanu ngue c'ua ra 'märä na jo'o c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi. Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö, dya rí pärä ja rga cjapü. Pero rí sëchcö c'o. <sup>5</sup> Bübü 'ma jücüji co chirrio. Xo bübü 'ma pantcaji a pjörü. Xo bübü 'ma me jmurü yo nte me mamaji pje ra tsjacöji. Pero rí sëchcö c'o. Rí pëpcö Mizhocjimi hasta ya me ni mbotjo ín cuë. Nguec'ua rí bëzhi na puncjü ín ch'ijí, y büñ'ma dya rí sigö o xëdyi. <sup>6</sup> Siempre rí jodügö ja rga cjagö c'o na jo. C'ü rí pärägö ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'ü rí xipjigö yo nte. 'Ma cjó pje cjacö, rí pësp'iji paciencia. Rí cjagö na jontezgö ngue c'ua rá pjös'ü yo nín mintegöji. Me pjöxcö o Espíritu Mizhocjimi ja rgá pëpcö Mizhocjimi. Y rí s'iyagö yo nín mintegöji, dya rí cjapütjo que rí s'iyaji. Nujyo, ngue yo ni jñetse c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi. <sup>7</sup> Bübüzgö

o poder Mizhocjimi; nguec'ua rgá zopcjö yo nte rí xicöji o jña anguezze c'o na cjuana. Ya na jozügö dya a jmi Mizhocjimi; nguec'ua ya dyacö texe c'ü ni jyongö, ngue c'ua rá tögö o nte ra dyätpäji o jña e Jesucristo, 'ñe ngue c'ua dya ra ndöcö e Satanás nu c'ü dya jo. <sup>8</sup> Bübü 'ma respetaozüji, bübü 'ma cjacöji c'ü dya ni muvizgö. Bübü 'ma xoscöji o bëchjine, bübü 'ma mamaji c'ü na jontezgö. Pero rí sido rí pëpcö Mizhocjimi rgá zopcjö yo nte. Zö mamaji c'ü rí onpü yo nte, pero rí sido rí xicöji c'ü na cjuana. <sup>9</sup> Zö cärä c'o cjacö c'ü dya ni muvizgö, pero bübü c'o unü ngüenda ngue o mbëpjizgö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ngue rá tügö, pero rí jñandaji xe rí bübüjtjo. Zö pencö Mizhocjimi o ndumü, pero dya cjacü rá tügö. <sup>10</sup> Bün'ma me rí nzhumügö, pero Mizhocjimi cjacö rá mäjä. Zö dya pje rí pë'sc'ö, pero rí xicö yo nte yo jña yo me ni muvi, ngue c'ua ra mbë's'iji c'o na cjuana ni muvi. Dya pje rí pë'sc'ö nzi ga mbë's'i yo nte. Pero rí pë'sc'ö texe c'o na cjuana ni muvi.

<sup>11</sup> Mi cjuarmats'üji in cäräji a Corinto, rí xi'tsc'öji texe c'o rí pë'sc'ö cja ín mü'bü, dya pje rí co'bügö ne rí 'na jña. Me rí nets'eji. <sup>12</sup> In cjijñiji c'ü dya rí netsc'öji. Ngue'tsc'eji, dya in nezgöji. <sup>13</sup> Rí xi'tsc'öji dya, nza cja 'na bëzo c'ü zopjü c'o o t'i. Rí ñezgöji ja c'o nzi rgá netsc'öji.

### *Somos templo del Dios viviente*

<sup>14</sup> Dya sö rá 'huech'iji cja 'na yovo 'na nhünü co 'na burru. Je xo ga ciatjonu, dya sö rí nhodüji c'o dya creo Mizhocjimi rí tsjaji c'ua ja nzi ga tsja anguezzeji. C'o na jo, dya sö ra dyoji c'o na s'o. C'o ya bübü o mü'bü o jya's'ü Mizhocjimi, dya sö ra

dyoji c'o nzhodü cja bëxõmü. <sup>15</sup> Dya xo sö e Cristo ri 'natjo o pjeñevi e Satanás nu c'ü dya jo. 'Na nte c'ü ya 'ñench'e o mü'bü e Cristo, dya sö ra nzhodüvi c'ü dya ne ra 'ñench'e o mü'bü e Cristo. <sup>16</sup> Cja c'e templo nu ja ma't'üji Mizhocjimi, dya sö ra ndägä o santo. Je xo rga cjatsc'eji nu, dya rí nzhodüji c'o dya ne ra 'ñejme Mizhocjimi. Na ngueje ngue o templotsc'eji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. O mama a cjava:

Rá mimigö a nde anguezoji, rá nzhodügö co anguezoji.

Ri nguetscö o Mizhocjimizüji, y rá cjapcö ín ch'igö c'o, eñe Mizhocjimi.

<sup>17</sup> Nguec'ua ni jyodü rí tsjaji ja c'o xo nzi va mama Mizhocjimi:

Rí xõgüji cja c'o cja'a na s'o, dya cja rí dyocjeji.

Dya cja rí tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua rá recibidotsc'öji.

<sup>18</sup> Ri nguetscö in Tatazügöji. Y rá cja'c'öji ín ch'itsc'öji 'ñe ín xunt'itsc'öji, eñe Mizhocjimi c'ü me na nojo.

## 7

<sup>1</sup> Rí s'iyatsc'öji cjuarma; nguec'ua rí xi'tsc'öji yo. Na ngue yo o mama Mizhocjimi, ni jyodü rá xõgüji texe cja c'o na s'o, ngue c'ua ra ndintsquigöji c'o. Na ngueje 'ma rá cjaji c'o na s'o, ra s'odü ín cuer pogöji 'ñe ín mü'büji. Ni jyodü rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, y ngue extjo anguezé rá sügöji.

### *El cambio de actitud de los corintios*

<sup>2</sup> Rí ñezgöji co texe in münc'eji. Dya pje ró cja'c'öji c'ü na s'o ne rí 'natsc'eji. Dya pje ró xi'tsc'öji c'ü ro s'odü in münc'eji ne rí 'natsc'eji. Dya ró pe'chc'eji

bëchjine ne rí 'natsc'oji. <sup>3</sup> C'ü rvá xi'tsc'oji yo, dya ngue c'ü rí mangö c'ü in cjijñiji c'ü rvá cja'c'oji c'o na s'o. Ya ró xi'ts'iji c'ü me rí nets'oji co texe ín mün'c'ö. Zö pje xe rá sufregö, pero rá sido rá nets'oji hasta rí bëbü rá tügö co nu'tsc'oji. <sup>4</sup> Rí xi'tsc'oji me rí mä'c'oji. Y rí xipjigö c'o 'ñaja cjuarma c'ü na jo gui tsjagueji. Zö me rí sufregö, pero me rí mäcjö.

<sup>5</sup> 'Ma ró sät'ägö a Macedonia, dya sö ro söya ín pjeñegö, na ngue mi bëbü c'o pje nde ma problema. Mi sufregö, y me mi mbeñe ín mün'c'ö. <sup>6</sup> Pero Mizhocjimi me cjapü ra mäjä 'ma cjó c'o ya ni tögü o mü'bü. Nuc'ü, xo tsjacö ró mäjä. Na ngueje e Tito o zät'ä nu ja mi bëbügö. <sup>7</sup> C'ü vi zät'ä e Tito, dya nguextjo c'ü rvá mäcjö c'ü. Xo ró mäcjö, na ngue o xitscö e Tito c'ü vi mäjä anguezze 'ma o 'ñe nuc'oji. O xitscö c'ü me in ne rí jñandgagöji. O xitscö c'ü me in ne rí tsjagueji c'o ya rvá xi'tsc'oji. Nguec'ua xe mas ró mäcjö.

<sup>8</sup> Me in nzhumügueji 'ma in xorüji c'e carta c'ü ró pen'c'oji. Nguec'ua mi cjijñigö: "Na jo, dya ro pen-pegöji c'e carta", rí eñetsjégö. Pero rí pärägö dya, dya go mezhe vi nzhumügueji. Nguec'ua rí mäcjö ró pen'c'oji c'e carta. <sup>9</sup> C'ü rgá mäcjö, dya nguextjo c'ü vi nzhumügueji. Rí mäcjö na ngueje in nzhumüji c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, in nzhumüji cjanu o nzhogü in mün'c'oji cja Mizhocjimi. Nguec'ua ixi jñetsetjo c'ü dya ró cja'c'oji na s'o 'ma ró pen'c'oji c'e carta. <sup>10</sup> 'Ma cjó c'o ra nzhumü ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra nzhogü o mü'bü ra salva. Y dya ra yembeñe c'e nte c'ü xe ra nzhogü cja c'o na s'o.

Na puncjü o nte c'o nzhumü, pero dya nzhogü o mü'büji cja Mzhocjimi. Nguec'ua ra ndüji, dya ra salvaji. <sup>11</sup> Nu'tsc'eji i nzhumügueji ja c'o nzi va ne Mzhocjimi; nguec'ua me in ne rí tsjaji dya c'o na jo. Dya mi cjapqueji ngüenda c'o na s'o c'o mi bübü a ndetsc'eji. Pero 'ma i xörügueji c'e carta, ix i tsjapüji ngüenda. Y mi negueji ro pärägö c'ü ja ma cja, c'ü dya i pë'sc'eji in s'ocügueji in texeji. Me xo i s'ogueji c'ü vi tsja na s'o 'na cjuarmatsc'eji. Me xo i sügueji. Me xo mi ne ri jñandgagöji, ri xitscöji c'ü in ne rí dyätcägöji. Xo i castigaoji c'e cjuarma na ngue vi tsja na s'o. I tsjaji texe c'o ró xi'tsc'öji; nguec'ua dya cja pje sö'ö pje xe rá xi'tsc'öji dya. <sup>12</sup> Ró pen'c'öji c'e carta, ró xi'tsc'öji ri castigaoji c'e cjuarma c'ü vi tsja na s'o. Xo mi juentsegö nu c'ü vi tsjapüji na s'o. Pero c'ü xenda mi cijñigö, ngue'tsc'eji. Ró pen'c'eji c'e carta ngue c'ua ri unnc'eji ngüenda c'ü ix na cjuana in nezeji a mbo cja in mün'c'eji, 'ñe in ne rí dyätcäji. Je a cjanu va ne Mzhocjimi.

<sup>13</sup> Nguec'ua rí mäcjö dya, dya cja pje rí mbeñe dya. Y mas rí mäcjö, na ngueje ya xo vi mäjä e Tito. 'Ma o ejë e Tito o 'ñe nuc'eji, i recibidoji in texeji; nguec'ua dya cja pje xo mbeñe dya c'ü. <sup>14</sup> Ante c'ü ro ejë e Tito ro 'ñe zenguats'üji, ya rvá xicö que ri dyätcäji. Y dya ró bëzhgö ín tsegö. Na ngue i dyätcäji. Nguec'ua na cjuana c'o ró xipji e Tito. Je xo ga ciatjonu, texe c'o rí xi'tsc'öji, na cjuana c'o. <sup>15</sup> E Tito, me nets'eji na puncjü, na ngueje mbeñe ja c'o vi recibidogueji anguezze. Me i sügueji 'ma i dyäräji c'ü o xi'ts'iji. Me i dyätäji c'ü. <sup>16</sup> Me rí mäcjö, rí pärägö que rí tsjagueji na jo.

## 8

*Dando generosamente*

<sup>1</sup> Rí ne rá xi'tsc'öji cjuarma, c'o o tsja c'o cjuarma c'o jmurü cja c'o jñiñi c'o tsja a manu a Macedonia. Mzhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia ra mbös'üji c'o cjuarma a ma a Judea c'o pje ni jyodü. <sup>2</sup> C'o cjuarma a Macedonia me go sufreji o prueba, pero me go mäji na puncjü. Nguec'ua va tsja anguezeli o jmutüji o merio ra mbenpeji c'o cjuarma a Judea. O jmutüji co texe o mü'büji zö dya pje xo teme anguezeli. <sup>3</sup> Rí xi'ts'iji c'ü na cjuana. Anguezeli o tsjaji mas posible o jmutüji o t'opjü c'ü o söji. Anguezetsjëji o ne o jmutüji. <sup>4</sup> O dyötcöji na puncjü c'ü xo ro sō anguezeli ro mbös'üji c'o 'ñaja jñiñi rvá mbenpeji o merio c'o cjuarma a Judea. <sup>5</sup> Ya mi te'begö c'ü ro tsja anguezeli ro mbös'üji o merio. Pero dya ngueextjo c'ü o tsjaji. Ot'ü o unüji o mü'büji c'ín Jmugöji ro dyätäji c'ü, 'ñezgö xo ro dyätcägöji. Na ngue je va cjanu va ne Mzhocjimi. <sup>6</sup> Nguec'ua ró xipji e Tito ra ñe ra cjuatu c'e bëpji c'ü o mbürü a ndetsc'eli. Na ngue 'ma mi bübü e Tito co nu'tsc'eli, o xi'tsc'eli c'ü na jo ri jmutqueji o merio ri pjösc'eli c'o cjuarma a Judea. <sup>7</sup> Na jo gui 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. In päräji na jo o jña Mzhocjimi, y in päräji ja gui zopjüji na jo yo nte. Me in jodü rí tsjaji c'o na jo. Me xo in nezeji. Ja c'o nzi gui tsjaji texe yo na jo, xo rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea. <sup>8</sup> Nujyo, dya xtí mandats'üji yo. Ngueextjo c'ü rí unnc'eli ngüenda ja ga tsja c'o cjuarma a Macedonia me jodü ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua je xo rgui tsjagueji a cjanu. A cjanu ra jñetse c'ua na jo, c'ü na cjuana in

nezeji. <sup>9</sup> In pârâgueji ja va s'iyazgöji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nutscöji, dya pje mi muvizgöji cja o jmi Mizophjimi. E Jesucristo me ni muvi; nuc'ü, ixmi bübüvi Mizophjimi c'ü. Pero o ëjë cja ne xoñijõmü nza cjazgöji rí nteji, me go tsjapüji dya ni muvi c'ü. Nguec'ua me ni muvizgöji dya cja jmi Mizophjimi.

<sup>10</sup> A cjë'ë mi negueji ri pjös'üji c'o cjuarma a Judea; nguec'ua vi jmutqueji ja nzi o merio. Rí cijjñigö, na jo rí cjuatüji c'ü i pjürügueji. <sup>11</sup> C'ü ya i pjürüji, nudya rí cjuatüji co texe in mü'büji ja c'o nzi vi pjürüji. Rí pjös'üji c'o cjuarma c'ü mas ra sötsc'eji. <sup>12</sup> 'Ma rí unügueji co texe in mün'c'eji, ra mäjä 'ma Mizophjimi. Mizophjimi dya te'be rí unügueji c'o dya in pë's'iji, nguextjo c'o sötsc'eji.

<sup>13</sup> Rí negö rí pjösc'eji c'o cjuarma a Judea. Pero dya rí tsjopqueji rgui unüji o merio. 'Ma ga cjanu, ngue'tsc'eji me rí sufregueji c'o rgui jyodüts'üji. <sup>14</sup> Rí pjösc'eji ngue c'ua anguezzeji ra mbë's'iji algo, 'ñetsc'eji xe xo rí pë'sc'eji algo. Nu'tsc'eji xenda in pë'sc'eji dya; nguec'ua rí unügueji c'o ni jyodüji anguezzeji dya. 'Ma ra zädä 'ma xenda ra mbë's'iji anguezzeji, ra sö anguezzeji ra dya'c'eji c'o rgui jyodüts'üji. Nguec'ua nde rí pë'sc'eji algo in texeji. <sup>15</sup> Mbeñjeji ja c'o nzi ga t'opjü cja o jña Mizophjimi. Je mama a cjava: "Nu c'o na puncjü va jñüs'ü c'o maná, dya pje go mboncjü c'o. Nu c'o dya nda jñüs'ü, xo zötjo c'o, dya pje go bëzhi c'ü ro ziji."

### *Tito y sus compañeros*

<sup>16</sup> Rí unügo 'na pöjö Mizophjimi. Na ngueje o 'ñünbü o mü'bü e Tito me xo ne'e c'ü rí tsjagueji a cjanu yo na jo. <sup>17</sup> 'Ma ró xipji e Tito ra 'ñe xi'ts'iji rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea, me go mäjä

va dyätcägö. Ya xmi ne e Tito ra 'ñe nuc'eji. Na ngue me ne'e ra 'ñe mböxc'üji.

**18** Rá xipji e Tito ra ñji yeje cjuarma. 'Na c'o cjuarma c'o ra ñji e Tito, me nädäji texe nu ja jmürü yo cjuarma. Na ngueje cja'a c'e cjuarma me zopjü yo nte, me xipjiji ja ga cja e Jesucristo.

**19** C'o congregación o juajnüji c'e cjuarma rá ma sopcöjme c'o merio c'o cjuarma a Judea 'ma rí cjuarü rí jmutqueji. Nguec'ua 'ma rá ñcjöjme ja nzi cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, ya rgui jmutqueji c'o merio. Nguec'ua rá möcjöjme c'ua c'e cjuarma a ma a Judea, rá pjös'üji c'o merio. A cjanu ra jñetse c'ü me na jo Mizhocjimi. Xo ra jñetse c'ü me in ne rí pjösc'eji c'o. **20** Rá möcjöjme c'e cjuarma ngue c'ua dya ra jyäxcöji c'o merio c'o na puncjü c'o rrü pjös'üji c'o cjuarma a Judea. **21** Pärä c'ín Jmugöji c'ü dya rá tjörügö c'o merio. Pero rá möcjöjme c'e cjuarma. 'Ma jiyö, 'na ra mamaji c'ü ró tjörügö c'o merio.

**22** C'e cjuarma c'ü ra ñji e Tito 'ñe c'e cjuarma c'ü cja ró xi'ts'iji, na jonte c'ü. Na puncjü rvá sögö c'e cjuarma; nguec'ua rí pärägö me jodü ja rgá tsja c'o na jo. Nudya, me ne'e anguezze ra 'ñe zenguats'üji, na ngueje pärä c'ü rí tsjaji na jo.

**23** Nu'tsc'eji, 'ma cjó c'o ra dyönnceji: "¿Pje pjëzhi e Tito?", ra 'ñentsc'eji, rí xipjigueji: "Ngue o dyojui e Pablo nu pëpjivi. Anguezevi pjöxcöjme", rí 'ñembeji c'o. 'Ma cjó c'o ra dyönnceji c'ü pje pjëzhi c'o yeje cjuarma c'o ra ñji e Tito, rí xipjiji ngueje c'o vi juajnü c'o congregación. Rí xipjiji c'ü pëpjivi na jo cja Mizhocjimi; nguec'ua ga unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo. **24** C'o cjuarma c'o ra

'ñe zenguats'üji, rí xicöji c'ü in cjagueji na jo. Rí recibidogueji na jo c'o cjuarma. A cjanu ra jñetse c'ü in s'iyagueji c'o. Ra mbärä c'ua c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación c'ü na cjuana c'o rí xicö anguezeji c'ü in cjagueji na jo.

## 9

### *La colecta para los hermanos*

<sup>1</sup> Zö rí xi'tsc'öji cja ne carta ja rgui pjösc'eji o merio c'o cjuarma a Judea, pero dya ni jyodü rá xi'ts'iji. <sup>2</sup> Na ngueje rí pärägö in ne rí pjös'ügueji. Rí xipjigö c'o cjuarma a ma a Macedonia ja gui tsjagueji nu'tsc'eji in menzumüji a Corinto c'ü tsja a Acaya. Rí xicöji a cjava: "C'o cjuarma a ma a Acaya, ya bübüji dispuesto ra mbös'üji o merio c'o cjuarma a Judea. Ndeze a cjë'ë, neji a cjanu", rí embeji. Nguec'ua me xo ne o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia xo ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. <sup>3</sup> Ró xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'eji o merio c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua rá xipji e Tito 'ñe c'o yeje cjuarma ra ëji, ngue c'ua rí pjürü rí jmutqueji c'o merio. 'Ma dya rí jmutügueji, ra mama c'o cjuarma a ma a Macedonia c'ü dya cjuana c'ü ró xicöji. <sup>4</sup> Na ngueje 'ma rá ëcjöjme ja nzi o cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, 'ma ra chö'tc'eji anguezeji c'ü dya be ri jmutqueji o merio, rá bëzhgö in tseje 'ma. Na ngue me rí mäjä rgá xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'eji c'o cjuarma a Judea. Xo 'ñetsc'eji xo rí tsegueji 'ma. <sup>5</sup> Nguec'ua ró cjijñigö c'ü mi jyodü ro xipji e Tito 'ñe c'o ra dyoji, ra ëji ante c'ü rá ëcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia.

Ra xi'tsc'oji ja rgui jmutqueji c'o merio c'o ya i mangueji ri pjösc'oji c'o cjuarma a Judea, ngue c'ua 'ma rá sácjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia, ya ri quixtjo c'o merio. 'Ma rí unügueji o merio, dya rí tsjjñigueji c'o in meriogueji. Rí unüji co texe in mü'büji.

**6** 'Ma rí unügueji in merioji, rí mbeñeji yo rá xi'tsc'oji dya: C'ü ts'inguilëtjo o ts'indëchjö ra ndujmü, ts'inguilëtjo o tjö ra xenze c'ü. C'ü na puncjü o ts'indëchjö ra ndujmü, na puncjü o tjö ra xenze c'ü.  
**7** Rí unügueji ja c'o nzi va nguijñi in mü'bügueji nzi 'natsc'oji. Dya rí sentio rgui unüji. Dya xo rí unüji nza cja c'ü ri cja'c'üji a fuerza. Mizhocjimi me ne'e nu c'ü me mäjä ga unü. **8** Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra dya'c'oji texe c'o na jo, ngue c'ua rí pë'sc'oji na puncjü, dya ra bë'ts'iji. Nguec'ua ra sö rí pjösc'oji c'o pje ni jyodü. **9** Ra sö rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o jña Mizhocjimi c'ü t'opjü a cjava:

'Ma cjó c'o ra mbös'ü yo nu minteji c'o pje rgui jyodüji, siempre ra mbë's'i 'ma c'ü, ngue c'ua ra sö ra sido ra mbös'ü yo nu minteji.

**10** Mizhocjimi dacüji o semilla rá tujmüji. Xo dacüji c'o pje rá siji. Je xo rga ciatjonu ra dya'c'oji texe c'o ni jyodüts'üji, y mas ra dya'c'oji. A cjanu ra sö rí tsjagueji rrü jontetsc'oji rí pjösc'oji yo nin mintegueji. **11** Ra dya'c'oji Mizhocjimi c'o na jo, ngue c'ua rí pjösc'oji na jo c'o nin cjuarmagueji. Nguec'ua 'ma rá ma sopcójme o merio c'o cjuarma, anguezoji ra unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi. **12** C'ü rgui pjösc'oji c'o cjuarma a Judea, na jo c'ü. Na ngueje pje c'o ni jyodüji anguezoji. Pero c'ü xenda ni muvi, ngueje c'ü ra tsja anguezoji ra

unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi na ngue vi pjösc'oji c'o. <sup>13</sup> In mangueji c'ü in ätqueji o jña e Cristo. 'Ma rí pjösc'oji c'o cjuarma a Judea, ra unüji 'ma ngüenda na cjuana in ejmeji e Jesucristo, ra mamaji me na nojo Mizhocjimi. Ra mamaji me na nojo Mizhocjimi por c'ü vi pjösc'oji na jo anguezeli, 'ñe in pjös'üji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. <sup>14</sup> Anguezeli ra mbents'oji ra dyö'tc'oji Mizhocjimi. Na ngueje me go 'ñünnc'ü in münc'oji Mizhocjimi i pjös'üji. <sup>15</sup> Dya rí jünji jña ja rga unüji na jo 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue o dyacöji c'ü me ni muvi c'ü ngueje e Jesucristo c'ü o ejë cja ne xoñijõmü por nutscöji.

## 10

### *La autoridad de Pablo como apóstol*

<sup>1</sup> Nutscö e Pablo rí xi'tsc'oji rí dyätcägöji. Pero c'ua ja nzi ma cja e Jesucristo, je xo ga ciazgönü, dya rí cjapco na nojo rgá zo'c'oji, y rí bübü dispuesto rá perdonatsc'oji. Bübüts'oji c'o mama me rí sū rgá zo'c'oji 'ma rí bübü co nu'tsc'oji, pero c'ü me rí huenchc'oji na zëzhi 'ma rí pen'c'oji 'na carta. <sup>2</sup> Bübüts'oji c'o pëzhi que rí cjatsjëgö ne bëpji nza cja 'na nte c'ü dya creo Mizhocjimi. Rí ö'tc'oji rí dyätcäji in texeji. 'Ma jiyö, ya ró cjijñigö, 'ma rá 'ñe zenguats'üji, rá huench'i na zëzhi c'o mama rí sū rgá zo'c'oji. Dya rá sëgö. <sup>3</sup> Rí ntetjogö, pero c'ü rgá zo'c'oji, dya nza cja ga zo'c'üji yo nte yo dya pärä Mizhocjimi. <sup>4</sup> Cja ne bëpji nu rgá pëpcö Mizhocjimi, dya rí cjijñitsjëgö ín pjeñe ja rga zopjü c'o mama dya cjuana o jña Mizhocjimi; Mizhocjimi dacö o poder. <sup>5</sup> Yo nte, me cjijñitsjëji o

pjeñe ga tsjapüji na nojo. Me üji yo jña yo mama ja ga cja Mizophjimi. Pero co զ poder Mizophjimi rí zopcjöji, ngue c'ua na puncjü c'o jëzi c'e pjeñe c'ü cjijñiji, cja na dyätäji c'ua e Cristo. <sup>6</sup> Nguec'ua nu'tsc'eji rí dyätcägöji. C'o dya ra dyätcägö, ya rí bübü rá castigaogö c'o.

<sup>7</sup> Bübü c'o cjijñitsjë c'ü mbëpjiji cja Mizophjimi, y mamaji c'ü dya ngue զ mbëpjizü c'ü. Nu'tsc'eji in creogueji c'o, na ngue dya in pätpäji զ mü'büji. Bueno, 'ma cjó c'o mama ngueje զ mbëpjiji Mizophjimi anguezeli, ni jyodü xo ra unüji ngüenda nutscö xo rí mbëpjigö cja Mizophjimi. <sup>8</sup> Nguetsjë c'ín Jmugöji o dyacö poder rá cjagö ne bëpji. Ne bëpji, dya ngue c'ü rá xõcüts'üji; ngueje c'ü mas rí 'ñejmeji e Jesucristo. Zö xe rá xi'tsc'öji c'ü ja ga mbëtscö na nojo, pero na cjuana. Dya cjó sö ra mama c'ü dya cjuana yo rí mangö c'ü rga bëzhgö in tseje. <sup>9</sup> Ixtí unnc'eji ngüenda, c'ü rgá pen'c'öji o carta, dya ngue c'ü rgui sügueji. <sup>10</sup> C'o xöpüte xi'tsc'eji a cjava: "E Pablo 'ma pen'c'öji o carta, me huënchc'iji na zëzhi nza cja c'ü ri pë's'i o poder. Pero 'ma bübü co nu'tsc'eji c'ü, dya huënchc'öji a cjanu. Y dya ña na jo", ents'eji c'o xöpüte. <sup>11</sup> C'o xi'tsc'eji a cjanu, ni jyodü ixta unüji ngüenda, 'ma rá ēcjö co nu'tsc'eji rí bübü rá castigaots'üji c'ua ja nzi rgá mangö cja yo carta 'ma dya rí bübü co nu'tsc'eji.

<sup>12</sup> C'o xöpüte, me mamatsjëji c'ü me na jo ga jizhiji. Cjijñitsjëji que na jo ga xöpunteji, na ngue nde dyotji ga jizhiji. Pero dya ni muvi c'ü ni jyëtsitsjëji a cjanu. Nutscö, dya rá mangö cjo nda na jozgö que na ngue anguezeli. <sup>13</sup> Dya rá

cjapütsjëgö a cjanu na nojo. C'ü rá mangö, nguextjo c'ü ja va cja va dyacö Mizhocjimi ne bëpji nu rgá zopcjö yo nte. Ngue anguezze o dyacö ró 'ñe zo'c'öji. **14** Nguetscö ot'ü ró 'ñe xi'tsc'öji ja ga cja e Cristo. Nguec'ua rí pë'sc'ö derecho rá zo'c'öji; nu'tsc'eji ni jyodü rí dyätcägöji. **15** Dya rí cjagö ja c'o ga tsja c'o xöpüte. Anguezzeji pöji nu ja ya vi ma'a c'ü 'naja vi ma zopjü yo nte. Cjapüji na noji nza cja 'ma ri nguetsjë anguezzeji ot'ü vi zopjüji yo nte. Rí te'begö rí 'ñejmeji na jo Mizhocjimi. A cjanu ra sö rá magö cja c'o 'ñaja jñiñi ja c'o nzi va dyacö Mizhocjimi rá ma pëpji. **16** Rá magö cja c'o jñiñi c'o mas na jë, rá ma xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Y 'ma rá sät'ägö nu ja ya mbürü o creoji o jña Mizhocjimi, dya rá onpü yo nte, cja rrü mangö: "Na puncjü o nte va yo ya ndenngue co nuzgö", rá eñlegö, iyö. Na ngue ri ngue c'ü 'na cjuarma c'ü ya vi pjütü c'e bëpji.

**17** 'Ma cjó c'o ra mbëpi na jo Mizhocjimi, dya ni jyodü ra mama: "Nutscö ró cjagö ne bëpji." C'ü ni jyodü ra mama: "Mizhocjimi o mböxcü ró pëpjigö ne bëpji", ra'ñeñe. **18** Zö ra mama 'na nte: "Me na jozgö", ra'ñeñe, pero dya ngue c'ü ni jñetse cjo na jo. Pero 'ma mama Mizhocjimi c'ü na jo 'na nte, ix na cjuana na jo 'ma c'ü.

## 11

### *Pablo y los apóstoles falsos*

**1** Xa'ma rí pë'sc'eji paciencia co nutscö c'o xe rá xi'tsc'öji. Na ngue c'ü rí cjapcö me ni muvi ne bëpji nu rgá zopcjö yo nte, bübü c'o ra mama que rí locogö, dya rí jüngö ín pjeñe. Pero rí ö'tc'öji rí pëscöji paciencia c'o xe rá xi'tsc'öji. **2** 'Na bëzo

me pjörü c'ü nu xunt'i, ngue c'ua 'ma ra chjüntüpü c'ü o xunt'i, dya be ri chjëvi o bëzo. Nguec'ua nguextjo c'ü nu xíra ra dyoju. Je xo ga cjazgö nu, me rí pjö'c'öji c'ua ja nzi ga mbö'c'eji Mizhocjimi. Rí negö nguextjo e Cristo rí ñegueji. <sup>3</sup> C'e c'ijmi o dyonpü e Eva, mi cjapü mi xipji c'o na cjuana pero iyö. Je xo ga cjatjonu, rí sügö 'na cjó c'o ra dyon'c'üji ra s'onnc'üji in pjeñeji; nguec'ua dya cja rí ñegueji e Cristo co texe in mün'c'eji. <sup>4</sup> Ró xi'tsc'öji ja rgá sö e Jesús ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguec'ua vi creogueji. Y Mizhocjimi o dya'c'eji c'ü o Espíritu o ejë cja in mün'c'eji. Pero bübü o xöpüte c'o va ëtsjë c'o nan'ño ga zo'c'üji. Maco in pësp'iji paciencia anguezeki, xo ni jyodü rí pëscöji paciencia yo rí xi'tsc'öji. <sup>5</sup> Anguezeki cjapüji me na noji, mamaji c'ü ngue anguezeki o apóstole e Jesucristo. A poco in cjijñiji c'ü xenda na nojo anguezeki que rá nguetscö. <sup>6</sup> Anguezeki mamaji c'ü dya zö rgá ñagö. Zö ga cjanu, pero rí pärägö na jo yo rí xi'tsc'öji. In pärägueji c'ü rí pärägö na jo. Na ngueje 'ma ró zo'c'öji, dya ró co'bügö ne rí'naja jña.

<sup>7</sup> 'Ma ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi, dya ró jüngö c'o mi dacöji. A poco in cjijñiji c'ü rvá cja na s'o, na ngue dya ró jün'c'üji. Nu c'ü rvá zo'c'öji, dya ngue c'ü pje ro jün'c'üji; ngueje c'ü rví muvitsc'eji a jmi Mizhocjimi. <sup>8</sup> Ró jüngö c'o merio c'o o dyacö c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación. Nguec'ua o sö ró xi'tsc'öji o jña Mizhocjimi. <sup>9</sup> 'Ma mi bübü co nu'tsc'eji, 'ma pje c'o mi bëtscö, dya ró ötü ne ri 'natsc'eji. Pero c'o cjuarma a ma a Macedonia o ndäji c'o o ejë o 'ñe zocüzögöji c'o mi jyodüzü. Nguec'ua dya ró jün'c'üji, dya pje xo rá jün'c'üji.

Na ngueje dya rí negö rí sögueji na jyü. <sup>10</sup> Bübü e Cristo co nutscö; nguec'ua na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Me rí mäcöji na ngueje dya ró jüngö c'o mi dacöji nu'tsc'eji in tsjaji texe a 'ñe a Acaya. Y nunca dya pje rá jün'c'üji. <sup>11</sup> Bübü c'o mama c'ü dya rí nets'egöji, nguec'ua dya rgá jüngö c'o ri dyacöji. Pero pâtcö ín mü'bü Mzhocjimi rí nets'eji.

<sup>12</sup> C'o 'ñaja xöpüte, neji c'ü rá jüngö c'o ri dyacöji. A cjanu ra sö ra xi'ts'iji: "Jñanchjaji, e Pablo rí chjëntcjöjme c'ü", ra 'ñeñeji. Nguec'ua, dya rgá jün'c'üji c'o ri dyacöji, dya xo rá jün'c'üji.

<sup>13</sup> Anguezoji me nzhodüji ga dyonpüji yo nte. Cjapüji c'ü ri ngue o apóstole e Cristo, maco dya juajnü e Cristo anguezoji. <sup>14</sup> Dya ni jyodü rí tsijijñiji na puncjü c'ü ni tsja a cjanu anguezoji. Na ngue je xo ga cjanu ga tsja e Satanás nu c'ü dya jo, bün'ma cjapü c'ü ri ngue 'naja c'o o anxe Mzhocjimi.

<sup>15</sup> Nguec'ua dya ni jyodü rí tsijijñiji na puncjü c'o xöpüte c'o cjapü ri xi'tsc'eji c'o na jo. Na ngueje anguezoji, ngue o mbëpjì c'ü dya jo. Mzhocjimi ra tsjapü ra sufreji, na ngueje cjaji na s'o.

### *Sufrimientos de Pablo como apóstol*

<sup>16</sup> Me rí xi'tsc'öji ja ga mbëtscö na nojo, pero dya rí ma tsijijñiji cjo rí locogö. Zö rí tsijijñiji c'ü rí locogö, pero xe rí pëscöji paciencia c'ü xe rá mangö c'ü ja ga mbëtscö na nojo. Maco in pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjapü na nojo. <sup>17</sup> Dya mandazgöji c'ín Jmugöji me rá mangöji pje pjëtscöji. Pero xe ni jyodü rá mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí mangueji rí locogö. <sup>18</sup> C'o xöpüte me cjapüji na nojo na ngue c'ü pjëzhiji. Xo rá mangö dya c'ü ja ga mbëtscö na nojo. <sup>19</sup> In cjijñiji in pë'sc'eji na puncjü in pjeñeji;

nguec'ua gui pësp'iji paciencia c'o xöpüte c'o cjapü na nojo. <sup>20</sup>C'o xöpüte me mandatsc'eji, pero in sido in pësp'iji paciencia in ätägueji c'o. Anguezeli me jün'c'üji in merioji, pero in sido in pësp'iji paciencia. Anguezeli me cjapüji in jmuqueji, me cja'c'eji c'ü dya ni muvitsc'eji. Xo pjë'chc'eji in jmiji, pero in sido in pësp'iji paciencia in ätäji. <sup>21</sup>A poco in cjijñiji xe na jo 'ma xo ro cjapcö chala a ndetsc'eji ja c'o nzi ga tsja c'o xöpüte. Rí perdona ozgöji c'ü dya ró cja'c'öji a cjanu c'o na s'o.

C'o xöpüte, me mäjä ga tsjapütsjëji na nojo. Je xo rga cjakzö dya nu, c'o mama anguezeli ja ga mbëzhiji na nojo, xo ngue c'o xo sö rá mangö c'ü pje pjëtskö, zö rí mangueji rí locogö. <sup>22</sup>C'o xöpüte cjapüji na nojo na ngueje ñaji hebreo. Xo 'ñezgö xo rí ñagö hebreo. Anguezeli mamaji je menzumüji a Israel. Xo 'ñezgö je xo rí menzumügö nu. Xo mamaji je mboxbëcheji cja e Abraham. Xo 'ñezgö xo ngue o mboxbëchezü c'ü. <sup>23</sup>Xo mamaji c'ü mbëpjiji cja e Cristo. Nutscö mas na jo rgá pëpcö c'ü. Bueno, rí mangö yo, zö rí tsjijñiji c'ü me rí locogö. Mas ró pëpji na zëzhi que na ngue anguezeli. Mas o jyüçüji co chirrio que na ngue anguezeli. Y mas go pantcaji a pjörü. Na puncjü rvá cjogü peligro c'ü ya ro tügö. <sup>24</sup>C'o ín menzumügöjme a Israel, tsi'ch'a vez va jyüçüji co chirrio. O zö treinta y nueve c'o o dyacöji nzi 'na vez c'ü mi jüçüji. <sup>25</sup>Jní vez va jyüçöji co dyenza. 'Na vez o pjacöji o ndojo. Jní vez va chödü a nde c'o barco 'ma mi nzhodügö cja mar. Nguec'ua 'naxõmü cja na 'napa ró sufregö cja ndeje. <sup>26</sup>Na puncjü rgá nzhodügö rgá zopjügö yo nte. Rí cjogü peligro rgá pes'egö cja ndare. Rí

cjogü peligro ra ts'acüzgö o mbë'ë. Rí cjogü peligro 'na pje c'o ra tsjacö yo ín menzumügöjme, 'ñe c'o dya ngue ín menzumügöjme. Rí cjogü peligro 'ma rí nhodügö cja c'o jñiñi, 'ñe 'ma rí nhodügö cja majayadü, 'ñe 'ma rí nhodügö cja barco. Xo rí cjogü peligro 'ma rí chjégöjme c'o cjapü cjuarma.

<sup>27</sup> Bübü 'ma rí pëpcjö na zëzhi hasta me ni mbotjo ín cuëgö, 'ñe me rí sögö na ü. Bübü 'ma rí bëzhi na puncjü ín ch'íjigö. Bübü na puncjü 'ma dya rí sigö o xëdyi, na ngueje ojtjo pje rá sigö. Na puncjü rgá tüsëgö, na ngueje bëtsi c'ü rá jegö.

<sup>28</sup> Nujyo, dya nguextjo yo rí sufregö yo. Pama me rí mbeñegö c'o cjuarma texe cja c'o congregación. <sup>29</sup> 'Ma bübü 'na cjuarma c'ü dya nda ejme Mizophjimi, me rí sentiogö nza cja c'ü ri nguetscö c'ü dya nda ri creo. 'Ma cjó c'o cjapü ra tsja na s'o 'na cjuarma, rí ügöbe c'e nte c'ü. Y rí tsegö nza cja 'ma ri nguezgö ro cjagö c'o na s'o. <sup>30</sup> Pe in neji xe rá mangö c'ü pje pjëtscö. Iyö. C'ü rá cjagö dya, rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya zëtscö. <sup>31</sup> Na cjuana yo rí xi'tsc'öji; nzi ga mbärä Mizophjimi c'ü mi ma'tü e Jesucristo c'in Jmugöji c'ü ngue o Ti. Me na nojo Mizophjimi; ni jyodü nunca rá jëzi rga cjapüji na nojo c'ü. <sup>32</sup> 'Ma mi bünc'ö a Damasco, o tsja c'e gobernador c'ü vi 'ñieme e rey Aretas, o ngama c'o mi pjörü cja c'o trangoxtji, ngue c'ua 'ma ro pedyegö, ro ts'acüzüji. <sup>33</sup> Pero c'o ín dyocjöjme go pjongüzüji cja 'na ventana c'ü mi bübü cja c'e varda, cjanu o sjöpcüji cja 'naja bos'i. Ró c'ueñegö c'ua cja c'e ciudad, dya pje tsjacö c'e gobernador.

### *Visiones y revelaciones*

<sup>1</sup> Dya ni muvi c'ü me rgá mangö c'ü pje pjëtscö. Pero bübü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja c'o o dyacö e Jesucristo c'ín Jmugöji ró cjinch'igö, 'ñe c'o o jítscö. <sup>2-3</sup> Ya cjogü catorce cjë 'ma o zinzgö a jens'e Mizhocjimi. Dya rí pärägö cjo o zinzgö co texe ín cuerpo, cjo nguextjo ín aljma c'ü o zinngui. Nguextjo Mizhocjimi pärä. <sup>4</sup> O zinzgö nu ja me na zö. Je ró ärägö nu c'o jña'a c'o me na sjü c'o dya sö rá xi'tsc'öji. <sup>5</sup> Pero dya rá cjapütsjë na nojo. Ngue Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nojo, na ngueje ngue c'ü o zinzgö c'ü. C'ü rá xi'tsc'öji ja ga cjazgö, dya ngue c'ü me na nozgö; ngueje c'ü dya ga zëtscö. <sup>6</sup> Zö ri negö ro xi'tsc'öji c'o me na zö rvá jandagö, pero dya ri locogö. Na ngueje na cjuana c'ü ro xi'tsc'öji. Pero dya rá xi'tsc'öji c'o. In jandgaji ja rgá nzhodügö. Xo in äräji c'o jña c'o rí xi'tsc'öji. Nguec'ua dya ni jyodü rá xi'tsc'öji c'o me na zö c'o ró jandagö. 'Ma jiyö, ri cjijñigueji c'ü me na jozgö na puncjü, zö dya ga cjazgö nu.

<sup>7</sup> Me na zö c'o o jítscö Mizhocjimi. Pero dya go ne Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nozü rga mangö c'o ró jandagö nu. Nguec'ua o jyëzi Mizhocjimi e Satanás nu c'ü dya jo cjacü rá sufregö nza cja 'ma ri tjocüzgö 'na bidyi. Nuc'ü, me rí sufregö c'ü, ngue c'ua dya rá cjapcö na nozü. <sup>8</sup> Jñi vez rvá ötügö c'ín Jmugöji ro tsjapü ro c'ueñe c'ü rgá sufregö. <sup>9</sup> O ndünru c'ua c'in Jmugöji o xitsigö: "Me rí s'iyats'ügö. ¿Pje xe ni jyonc'ü? 'Ma dya pje ga zëzhi 'na nte, je ngue 'ma jñetse c'ü me na zëtscö, na ngueje rí pjös'ügö c'ü", enzgö c'ín Jmugöji. Nguec'ua me rí mäçjö na puncjü na ngue

dya pje ga zëtscö. Rí mäcjö na ngueje bëbüzü o poder e Cristo. <sup>10</sup> Na ngue c'ü rgá pëpcö e Cristo, me cjacö na s'o yo nte me pjongüzüji cja o jñiñiji, y pje c'o nde rí sufregö. Pero rí mäcjö. Na ngueje 'ma dya ga zëtscö, ngue 'ma ix na cjuana na zëtsi.

### *Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto*

<sup>11</sup> Na ngue me ró xi'tsc'öji pje pjëtscö, pe in mamaji c'ü rí locogö. Pero, ¿ja rva cjapü? 'Ma o xi'tsc'ëji c'o xöpüte c'ü dya jo rgá jizhigö, dya i xiiqueji c'ü na jo rgá xöpütegö. Nguec'ua ni jyodü rá xi'tsc'öji pje pjëtscö. C'o xöpüte cjapüji ri ngue o apóstole e Cristo c'o me ni muvi. Pero xenda na nozgö, zö dya ni muvizgö. <sup>12</sup> 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'ëji, ró sufregö. Pero ró sido ró pëpcö e Cristo. Y ró cjagö c'o me na nojo c'o nunca mi jandagueji. Nguec'ua vi unnc'ëji ngüenda c'ü na cjuana c'ü mi xi'tsc'öji. Nguec'ua in pârâgueji c'ü ngue o apóstolezü e Jesucristo. <sup>13</sup> A poco in cijñiji c'ü xenda ró s'iyyagö na jo c'o 'ñaja congregaciòn que na ngue'tsc'ëji. Bueno, c'ü ró cjagö, ngueje c'ü dya ró jün'c'üji in meriogueji. 'Ma jiyö, rvi sögueji na jyü. Perdonaozgöji c'ü dya ró jün'c'üji in merioji.

<sup>14</sup> Dya ra metscö rá 'ñe nuc'üji. Ra zö'ö na jñi c'ü rga eñë. Y dya rá jün'c'üji in meriogueji. Dya ngue in meriogueji c'o rí mbeñegö, ngue'tsc'ëji me rí mbents'ëji. Dya ngue yo t'i c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu tataji; ngueje yo nzhante c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu t'iji. <sup>15</sup> Me rí mäcjö rgá pëpcö Mizhocjimi rgá pjöxc'öji, zö me potjo ín cuëgö. Nza cja c'ü mas rí netsc'öji, y dya nda in nezgöji.

**16** Bübüts'eji c'ü ra mama, zö dya ró jüngö c'o merio c'o mi dacöji, pero ró jodügö ja rvá on'c'üji.

**17** Rí xi'tsc'öji, 'ma ró xipji c'o cjuarma o ēji o 'ñe zo'c'ëji, dya pje xo jñün'c'üji. **18** Ró xipji e Tito ro ējui c'ü 'na cjuarma, o 'ñe nuc'ëji. ¿Cjo pje c'o o jñün'c'üji e Tito? Iyö, dya pje xo jñün'c'üji. ¿Cjo dya xo mbents'eji anguez, ja c'o nzi rgá mbents'eji? Jä, xo mbents'eji. ¿Cjo dya xo tsja ja c'o nzi rgá cjagö? Jä, je xo va tsjatjo a cjanu.

**19** Nu yo rí xi'tsc'öji, pe in cjijñiji c'ü rrä ñanatsjë cja in jmigueji nza cja 'ma ro cjagö na s'o. Pero dya je ga cjanu. Nu yo rí xi'tsc'öji, jandgagö Mizophjimi. Y bübü e Cristo co nutscö. Rí s'iyatsc'öji cjuarma. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, ngue c'ü mas rí pâräji Mizophjimi. **20** Rí negö rí nzhodügueji na jo. In negueji c'ü rá mä'c'öji. Pero rí sügö 'ma rá 'ñe nuc'ëji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya ri nzhodüji na jo. 'Ma rga cjanu, dya ra sö rá mä'c'öji 'ma. Rí sügö 'na rá tö'tc'üji c'ü me ri sögueji o jña, 'ñe me ri ne ra mbë'ts'iji na nojo c'ua ja nzi ga mbëzhi c'o 'ñaja. O rá tö'tc'üji ri pötqui sjeyaji, 'ñe ri pötqui huñ's'iji. O rá tö'tc'üji ri pötqui xos'üji o bëchjine, 'ñe me ri pötqui tsjorneji. O rá tö'tc'üji ri cjapquetsjëji rrü notsc'ëji nzi 'natsc'ëji, 'ñe me ri ñatsjë ri ñatsjëgueji. **21** Bübüts'eji c'o cja na s'o. In cjijñiji na s'o cja in mü'bügueji. In tsägueji o bëzo o ndixü, 'ñe pje c'o nde in cjaji a cjanu c'o na s'o. Rí sügö, 'ma rá 'ñe nuc'ëji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya be ri nzhogü in mü'büji. Nguec'ua Mizophjimi ra tsjacö me ra sentio ín mü'bügö me rá huë'c'öji.

### *Advertencias y saludos finales*

<sup>1</sup> 'Ma rá ēcjö na yeje, ya ra zö na jñi c'ü rvá ēgö va. Tsijijñiji c'ü t'opjü a cjava: "Ma cjó c'o ra tsja na s'o, ni jyodü yeje o jñi'i c'o o jñanda vi tsja na s'o, c'o ra cōste. Nu'ma, ra sö ra castigaoji 'ma c'ü", eñe. <sup>2</sup> 'Ma ró 'ñe zenguats'üji c'ü na yeje, ró zopjü c'o mi cjats'ügueji na s'o, ró xicöji ro nzhogü o mü'büji. 'Ma jiyö, ro castigaogö c'o, 'ma ro ēgö na jñi'i. Nudya, dya rí bünc'ö co nu'tsc'eji. Pero rí zo'c'öji nu'tsc'eji in sido in cjaji c'o na s'o, rí xi'tsc'öji, 'ma rá ēcjö na jñi, rá castigaots'üji. <sup>3</sup> Nu 'ma dya in pärägueji cjo rí pätpägö e Cristo, jo rí ñugueji 'ma, 'ma rá ēcjö. Me na zézhi angueze, dya sū ra castigaots'üji. <sup>4</sup> 'Ma o ndäbäji e Cristo cja ngronsi, o jñetse nza cja c'ü dya ma zézhi. Pero bübüütjo dya c'ü, na ngueje c'ü o poder Mizhocjimi o tsjapü o bübüütjo na yeje. Je xo ga cjazgönü. Na ngueje bübü ín mün'c'ö e Cristo, jmanch'a rgá zo'c'öji na jo, nza cja c'ü dya ri pë'sc'ö poder. Pero bübüütü o poder Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma dya ra nzhogü in mü'bügueji, rí bübü rá castigaots'üji.

<sup>5</sup> Nu'tsc'eji, ngue'tsc'eji ni jyodü rí ñutsjëji cjo na cjuana i 'ñench'e in mün'c'öji e Cristo. ¿Cjo bübü in mün'c'öji e Cristo? ¿Cjo 'ñünncc'ü in mü'büji rí tsjaji ja c'o nzi ga ne? 'Ma jiyö, dya cjuana in ejmeji 'ma. <sup>6</sup> Pero 'ma bübü in mün'c'öji e Cristo, rí te'begö rí unnc'öji ngüenda xo 'ñetskö xo bübüütügö c'ü, y ngue o apóstolezügö c'ü. <sup>7</sup> 'Ma rá 'ñe castigaots'üji, nu'ma, rí pärägueji c'ü rí bünc'ö o poder e Cristo. Pero rí ötcö Mizhocjimi c'ü rí jyëzgueji c'o na s'o. Zö rí negö ra jñetse c'ü ngue o apóstolezü e Cristo, pero rí negö mas c'ü rí tsjagueji ja c'o nzi ga ne

Mizhocjimi. <sup>8</sup> Ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo. Pero 'ma ya rgui tsjaji c'o na jo, dya cja ra sö rá castigaots'üji 'ma. <sup>9</sup> 'Ma na zë'tsc'eji, 'ma in cjaji c'o na jo, dya ni jyodü rá castigaots'üji co o poder Mizhocjimi. Ngue c'ü rgá mäcjö c'ü. Y ngue c'ü rí ötcö Mizhocjimi, c'ü rí tsjagueji dya c'o na jo. <sup>10</sup> Mizhocjimi o dyacö poder, pero dya ngue c'ü rga chjojtc'öji; ngueje c'ü rga pjöxc'öji mas rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua nudya dya rí bünc'ö co nu'tsc'eji, rí pen'c'eji ne carta rí xi'tsc'öji yo, xa'ma rí dyätcägöji ante c'ü rá ñecjö. 'Ma rí tsjaji a cjanu, dya rgui jyodü rá huënhc'öji 'ma rá ñecjö.

<sup>11</sup> Ya rá cjuatügö ne carta. Mizhocjimi ra mböxc'üji cjuarma. Jyëziji c'o na s'o, mas rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Dyätcäji c'o rí xi'tsc'öji, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'eji. Rí tsijijñiji 'natjo in pjeñeji, rí tsârâgueji na jo. 'Ma rí tsjaji yo, ra bübüts'üji Mizhocjimi c'ü s'iyazgöji 'ñe cjacöji ra mäjä ín mün'c'öji, ngue c'ua dya pje rá mbeñeji. <sup>12</sup> Rí pötqui zenguateji co texe in mü'büji, na ngueje ngue o t'itsc'eji Mizhocjimi. <sup>13</sup> Bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o rí cãrâgöjme.

<sup>14</sup> Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'eji ngüenda in texeji c'ü me nugüji na jo e Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'eji ngüenda c'ü me s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ü bübü ín mün'c'öji o Espíritu. Amén.

**Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e  
Jesucristo  
New Testament in Mazahua, Central  
(MX:maz:Mazahua, Central)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

**Copyright Information**

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Mazahua, Central

**© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files  
dated 29 Jan 2022  
2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc